Den allmänna varuskatten under 1962

Av förste byråsekreteraren H. G. Lundin

Med verkan från och med den 1 januari 1962 har den allmänna varuskatten genom förordningen den 15 december 1961 (nr 625) om ändring i förordningen om allmän varuskatt höjts från fyra till sex procent. Vid 1963 års taxering skall i princip för första gången taxering genomgående ske till beskattning efter den högre skattesatsen. I vissa fall — beträffande skattskyldiga med räkenskapsår som utgått under tiden den 1 januari t o m den 28 februari 1962 — har visserligen taxering skett efter sex procent redan 1962.

Enligt övergångsbestämmelserna till den nya förordningen skall denna emellertid icke tillämpas i fråga om tillhandahållande av vara eller tjänsteprestation som skett före den 1 december 1961 eller varom före den 2 november 1961 slutits skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt. På grund härav kommer taxeringsnämnderna i många fall ha att taxera omsättning enligt båda skattesatserna. Riksskattenämnden har därför fastställt ändrad lydelse av formulär till ett stort antal blanketter avseende såväl den preliminära varuskatten som taxeringen. Såsom exempel kan nämnas att omslaget — "påsen" — och blanketterna för underrättelse om avvikelse från deklarerad skattepliktig omsättning erhållit rutor för både fyra och sex procents skatt.

Genom den nya förordningen har vidare reglerna för kostnadsersättningen ändrats. Till skillnad från tidigare regler, som i huvudsak baserats på skattebeloppen, grundas de nya reglerna på den skattepliktiga omsättning som den skattskyldige jämlikt 21 § varuskatteförordningen redovisat för beskattningsåret. Detta innebär bl a, att skattepliktig omsättning som jämlikt 41 § fastställts av taxeringsintendenten icke kan grunda kostnadsersättning. Detta torde även gälla omsättning, som endast redovisats i justeringsuppgift eller tilläggsdeklaration.

Vid uträkning av kostnadsersättning skall i princip de nya reglerna tillämpas.

---

enligt avtalet är berättigad till befrielse från skattskyldighet han må, därest dylik befrielse icke erhållits, föra talan därom inom den tid och i den ordning, varom förmäles i 100 och 104 §§ taxeringsförordningen.

1962 års riksdag har vidare godkänt avtal med *Grekland* (prop. 1962:7, BevU 1962:2) samt med *Argentina* (prop. 1962:192, BevU 1962:64) men då ratifikation av avtalen ännu icke ägt rum ha avtalen icke trätt i kraft och författningar icke utfärdats. Riksdagen har vidare godkänt ett avtal med *Norge* angående grunderna för fördelning i beskattningshänseende av Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolags inkomster. Avtalet skall tillämpas från och med 1962 års taxering och ersätta ett tidigare avtal i samma ämne. Ratifikation har dock ännu icke skett.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:10:20

Ersättningen får dock icke i något fall understiga vad den skattskyldige ägt att för tid före den nya förordningens ikraftträdande tillgodogöra sig genom avdrag i deklaration. Ersättningen gottskrives honom i samband med debiteringen av slutlig skatt och skall i princip tillgodoföras i form av överskjutande allmän varuskatt eller en minskning av den kvarstående allmänna varuskatten.

I fråga om tolkningen av övergångsbestämmelserna har riksskattenämnden utfärdat anvisningar den 16 december 1961 med en ingående redogörelse för bestämmelsernas innebörd (R II 1/1962). Den 9 mars 1962 har nämnden vidare gjort ett uttalande angående innebörden av det i övergångsbestämmelserna förekommande begreppet "vederlaget blivit till beloppet fastställt". Häri uttalades bl a att om i skriftligt avtal intagits föreskrift att i avtalet angivet pris oförändrat skall gälla under viss tid efter det att avtalet slutits men att priset därefter skall gälla med den reservationen att leveransdagens pris skall gälla, bör vederlaget ändock kunna anses vara till beloppet fastställt om och i den mån avtalet fullföljes inom den tid varunder oförändrat pris skall gälla (R II 3/1962).

Vid sammanträde den 19 oktober 1962 har riksskattenämnden uttalat att vederlaget icke kan anses vara till beloppet fastställt om priset är att betrakta som ett glidpris med rätt för säljaren att på grund av ökade material- och arbetskostnader höja priset med ett till beloppet maximerat pristillägg (R II 5/1962).

Regeringsrätten har den 6 mars 1962 meddelat utslag i ett mål angående tillämpningen av övergångsbestämmelserna i fall där ett före den 16 oktober 1959 slutet skriftligt avtal om leverans av varor, innan leverans till någon del skett, ändrats i fråga om såväl vissa enskilda detaljer i varorna som i fråga om deras dimensioner och utförande. Regeringsrättens majoritet fann att det pristillägg som samtidigt avtalats finge anses ha grundats på en omräkning av kostnaderna, till följd varav nytt pris måste anses ha avtalats (R II 5/1962).

Enligt punkt 1 första stycket i övergångsbestämmelserna gäller verkan av skriftligt avtal jämväl i fråga om införsel till riket under förutsättning att den för vars räkning införseln sker före den 1 januari 1962 skriftligen till generaltullstyrelsen anmält sin avsikt att vid införseln åberopa avtalet. I den enda författning som utfärdats under år 1962 — kungörelsen den 16 februari 1962 (nr 30) — har förordnats att, om sådan anmälan skett efter utgången av nämnda tid men före den 1 april 1962, generaltullstyrelsen äger medgiva befrielse från eller återbäring av allmän varuskatt till den del denna överstiger vad som eljest skolat utgå.

I anslutning till skattehöjningen har riksskattenämnden på förfrågan gjort ett uttalande av innebörd att likvid, som erlagts över bankgiro, icke kan anses ha kommit betalningsmottagaren till godo förrän medlen varit tillgängliga för lyftning i hans bank (R II 1/1962). Jämför riksskattenämndens anvisning den 19 januari 1960 angående viss varuförsäljning mot kreditbevis (R II 1/1960) inom bensinhandeln. Däri uttalas avslutningsvis följande.

Sker oljeföretagets utbetalning över postgiro, bör därvid likviden anses vara erlagd då beloppet av postgirokontoret tillgodoförts mottagarens postgirokonto.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:10:20

Det torde sålunda icke vara tillfyllest med enbart ett betalningsuppdrag; medlen måste också vara tillgängliga för mottagaren. (I fråga om erläggande av preliminär allmän varuskatt anses dock jämlikt 46 § 2 mom. varuskatteförordningen rättidig inbetalning ha skett om beloppet inbetalats på postanstalt den 18 i förfallomånaden.)

Skattepliktsfrågor

Genom kungörelsen den 2 november 1961 (nr 509) har med verkan från och med den 1 januari 1962 från skatteplikt undantagits emballage och material till sådant emballage, avsett att förbrukas i hanteringen av produkter från jordbruket eller dess binäringar, när emballaget eller materialet försäljes till eller på annat sätt tillhandahålles ägare eller brukare av jordbruksfastighet. Riksskattenämnden har den 8 december 1961 meddelat närmare anvisningar angående tillämpningen av detta stadgande (R II 1/1962). Till sådant emballage har enligt ett uttalande av riksskattenämnden ansetts hänförligt balpressningsgarn; däremot icke hässjelinor (R II 4/1962).

Genom samma kungörelse har vidare från skatteplikt undantagits reklamtryckalster på främmande språk, avsedda att spridas utomlands för att där främja avsättningen av varor och tjänsteprestationer, som tillhandahålles av företag här i riket. Såsom förutsättning för skattefriheten gäller att dessa tryckalster skall vara försedda med tryckt beteckning, varav framgår att de är avsedda för spridning enbart utomlands. Den 9 februari 1962 har riksskattenämnden i anvisning till ledning för beskattningsmyndigheterna uttalat sig om vad som är att hänföra till tryckalster och vad som kan anses utgöra reklamtryckalster. Riksskattenämnden har även samtidigt yttrat sig om vad som bör krävas beträffande den i kungörelsen omförmälda beteckningen (R II 2/1962).

I fråga om skatteplikt för fartyg har riksskattenämnden i ett fall funnit att s k logementsfartyg bör anses utgöra skattepliktiga varor (R II 5/1962).

Den 23 februari 1962 har riksskattenämnden uttalat dels att medel för bekämpning av insekter å lantboskap är att hänföra till skattepliktig vara dels ock att skatteplikt föreligger för extraktionsbensin, som således icke utgör sådant bränsle som angives i 10 § 1 mom. 3 (R II 3/1962).

Genom Kungl. Brev den 16 november 1962 har den av Svenska Korporationsidrottsförbundet utgivna tidskriften KORP undantagits från skatteplikt från och med den 1 januari 1963 (R II 5/1962).

Yrkesmässig verksamhet

Bilförsäljares uthyrning av fordon till militära förband i samband med militära övningar och liknande har ansetts utgöra yrkesmässigt tillhandahållande åt konsument av skattpliktig tjänsteprestation (R II 3/1962).

Flottningsförenings tillhandahållande åt intressenter av reparationstjänster under "dödsäsong" ansågs i ett numera lagakraftvunnet förhandsbesked medföra skattskyldighet för föreningen. Det förhållande att sådana reparationer icke ingick i föreningens normala verksamhet torde icke ha inverkat på bedömningen.

I förhandsbesked har riksskattenämnden vidare förklarat att företagares tillhandahållande — mot betalning — åt dotterföretag, återförsäljare och agenter av

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:10:20

reklamtryck och andra reklamvaror, avsedda att främja avsättningen av sökandens egna produkter, icke är att betrakta som yrkesmässig försäljningsverksamhet och att sådan företagare fördenskull är att anse som konsument vid förvärv av sådana reklamvaror (R II 2/1962).

Materialbegreppet

I ett den 9 januari 1962 meddelat utslag fann Regeringsrätten icke skäl göra ändring i ett av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked, vari förklarats att malkroppar av järn eller stål, som förbrukas i järnhanteringen eller vid framställning av cement och kalkstensmjöl är att hänföra till material som avses i anvisningarna till 12 och 18 §§ varuskatteförordningen (R II 2/1962).

Till skattefritt material har i ett av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked också hänförts indikatorpapper, diagrampapper och liknande former av tekniskt papper till mätinstrument som under varuframställningen användes för laboratoriemässig kontroll av råvaror, halvfabrikat och färdigvaror. Regeringsrätten gjorde icke ändring i förhandsbeskedet. I anledning härav har riksskattenämnden den 9 november 1962 gjort ett tilläggsuttalande till sin den 14 mars 1960 meddelade anvisning angående materialbegreppet. Av detta tillägg framgår att till material allenast kan hänföras sådant tekniskt papper som i den direkta produktions- eller bearbetningsprocessen användes för kontroll av råvaror, halvfabrikat och färdigvaror. Till följd härav föreligger skattskyldighet vid försäljning av papper, avsett att inom produktionen kontrollera maskinernas verkningssätt o. dyl., ävensom för papper avsett att förbrukas i samband med målforskning och liknande. Vidare framgår att materialbegreppet icke äger tillämpning vid försäljning till exempelvis transportföretag, gas-, vatten- och elverk och andra som i varuskattehänseende är att betrakta som konsumenter (R II 5/1962).

Den 26 mars 1962 har riksskattenämnden uttalat, att kätting, ståltråd och stålband som förbrukas av flottningsföretag i deras flottningsverksamhet icke kan anses utgöra skattefritt material, (R II 4/1962).

Export- och importfrågor

Enligt 1 § varuskatteförordningen föreligger skattskyldighet för tillhandahållande inom riket av varor och tjänsteprestationer. Riksskattenämnden har i ett antal fall haft att taga ställning till tillämpningen av denna paragraf. I ett fall hade en vara sålts av ett svenskt företag till svensk konsument. Varan befanns vid försäljningstillfället på utrikes ort. Leveransen skulle ske f o b utländsk hamn. Riksskattenämnden förklarade i förhandsbesked att skattskyldighet för säljaren med avseende å varorna icke förelåg, eftersom dessa icke kunde anses av säljaren tillhandahållna inom riket. I ett den 20 maj 1962 meddelat utslag fann Regeringsrätten icke skäl göra ändring i förhandsbeskedet (R II 3/1962).

I utslag i ett mål angående förhandsbesked förklarade Regeringsrätten i fråga om tillhandahållande av tjänsteprestationer med avseende å varor som för bearbetning införts till riket, att enär varorna efter bearbetningen tillhandahölls utom riket, skatt icke skulle utgå på tjänsteprestationerna (R II 1/1963).

Med export har riksskattenämnden vi-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:10:20

dare (R II 5/1962) likställt leverans av varor till Kungl. utrikesdepartementets kurirexpedition för vidare befordran till svenska beskickningar utom riket och deras tjänstemän. Av expeditionen utfärdat kvitto har därvid jämställts med sådan av tullmyndighet påtecknad exporthandling som avses i nämndens anvisning den 14 juni 1960 angående varor som konsument förvärvar för utförsel ur riket.

Tillhandahållande av varor i frihamn *för export* torde böra betraktas som exportförsäljning. Försäljning av varor avsedda för inbyggnad i svensk frihamn har däremot i ett numera lagakraftvunnet förhandsbesked ansetts utgöra sådan försäljning inom riket som jämlikt 1 § varuskatteförordningen föranleder skattskyldighet (R II 2/1962).

Beskattningsvärdets bestämmande, m. m.

I anslutning till riksskattenämndens anvisning den 8 december 1961 angående varuskatteförordningens tillämpning å serveringsrörelser har nämnden den 17 december 1962 gjort ett tilläggsuttalande. Häri har särskilt behandlats reduceringsreglerna i 18 § 2 mom. i fall då rörelseidkare jämsides med serveringsrörelse och inom samma förvärvskälla tillhandahåller skattepliktiga varor till återförsäljare. Vidare har ägnats uppmärksamhet åt det i författningsrummet förekommande ordet ”normalt”. Av uttalandet framgår att frågan huruvida reducering till 60 resp. 80 procent av den eljest skattepliktiga omsättningen bör bedömas utifrån rörelsen i dess helhet. Olika procentsatser torde därför normalt icke böra tillämpas vid redovisning av preliminär allmän varuskatt såvida icke en förändring i rörelsens struktur kunnat konstateras (R II 1/1963).

Regeringsrätten har i utslag den 20 november 1962 i ett mål angående förhandsbesked uttalat, att avdrag icke får göras vid beskattningsvärdets bestämmande för belopp, som säljare krediterat köpare till följd av för sen leverans (R II 1/1963).

Riksskattenämnden har den 25 maj 1962 meddelat en anvisning angående emballage av inventariekaraktär, s. k. returemballage. Sådant emballage, exempelvis lastpallar, godsbehållare o. dyl., är enligt nämndens anvisning den 14 mars 1960 angående tolkningen av materialbegreppet icke att betrakta som skattefritt material. Försäljes vara åtföljd av returemballage och debiteras därvid särskild ersättning för detta med utfästelse om motsvarande kreditering vid dettas återställande, kan försäljning av emballaget icke anses föreligga. Den debiterade ersättningen är i stället närmast att betrakta som en pant och ett medel att förmå köparen att återställa emballaget. Skattskyldighet bör fördenskull icke åvila säljaren för sålunda uppburen ersättning. Detsamma bör med hänsyn till reglerna i 13 § c) varuskatteförordningen gälla även om emballaget icke återställes och någon kreditering därför icke äger rum (R II 3/1962).

Riksskattenämnden har den 19 september 1962 gjort ett uttalande angående läggning av heltäckande mjuka mattor. Dessa har — i likhet med exempelvis korkmattor — hänförts till fastighetstillbehör. Läggning av heltäckande mattor ansågs därför utgöra tjänsteprestation som huvudsakligen har avseende å fastighet och som fördenskull icke omfattas av beskattningen. Uttalandet har föranlett åtskilliga feltolkningar, varför det även

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:10:20

här torde böra framhållas att uttalandet allenast avser den tjänsteprestation som utgöres av själva arbetet med inläggningen av mattorna. Försäljning till konsument av sådana varor föranleder sålunda alltjämt skattskyldighet.

En företagare, som till konsument sålt vissa varor, hade — i de flesta fall efter garantitidens slut — nödgats utbyta de sålda varorna mot varor av annan typ. Anledningen härtill hade varit konstruktionsfel i de först levererade varorna. Vid bytet hade de senare återtagits till ett med hänsyn till användningstiden reducerat pris. Mot bakgrunden av ett tidigare gjort uttalande fann riksskattenämnden att, enär de äldre varorna efter längre tids användning återtagits till reducerat pris, ny omsättning måste anses föreliggа. Det förhållande att bytet betingats av fel eller brist i godset ansågs icke kunna inverka på bedömningen (R II 4/1962).

Avslutningsvis kan nämnas att siffror nu föreligger angående utfallet av 1962 års taxering till allmän varuskatt. Totala antalet taxerade rörelseidkare uppgick till 166.847 med en sammanlagt debiterad skatt om 1.655.653.400 kronor. Av totala antalet skattskyldiga svarade 2.981 (1,8 %), vilkas skattepliktiga omsättning översteg 1.500.000 kronor, för 54,1 % av den totala skatten eller 895.940.000 kronor. Antalet skattskyldiga med en skattepliktig omsättning om högst 50.000 kronor uppgick till 83.971 (50,3 % av totala antalet). Dessa svarade för 3,33 % av den debiterade skatten eller 55.169.200 kronor. Självfallet bör emellertid icke några alltför vittgående slutsatser dragas av dessa siffror.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:10:20